

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра історії України і методики викладання історії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ХРИСТИЯНСТВО В УКРАЇНІ В ХХ СТОЛІТТІ

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)
Освітньо-професійна програма «Середня освіта (Історія)»
Спеціальність 014 (за предметними спеціальностями)
Спеціалізація 014.03 Історія
Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
історії України і методики викладання
історії
Протокол № 12 від 29 червня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Християнство в Україні в ХХ столітті
Викладач (-і)	доктор історичних наук, професор Пилипів Ігор Васильович
Контактний телефон викладача	+0673423136 (Viber)
Е-mail викладача	ihor.pylypiv@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний, заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку консультацій, розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Християнство в Україні завжди відігравало важливу роль в житті українців. Українські християнські конфесії сприяли розвитку культури та духовності українського народу, утвердження української національної ідеї. В той-же час російська церковна експансія спричинилася до знищення української мови, культури та національної свідомості.</p> <p>Об'єктом вивчення є християнські конфесії, які діяли та присутні в даний час на території України в ХХ ст.</p> <p>Предметом дослідження є вивчення діяльності християнських конфесій в Україні в ХХ –ХХІ століттях. Серед них православні, католицькі та протестантські домінації та їх вплив на формування української нації</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Метою вивчення дисципліни є набуття майбутніми істориками глибоких знань з особливостей діяльності різних християнських конфесій в Україні, їх спільні та відмінні особливості догматики, вплив на українське суспільство. Вміти аналізувати сучасні етно-конфесійні та міжрелігійні стосунки в період російської війни проти України, викривати антиукраїнську діяльність російської православної церкви в Україні. Уміти розрізняти діяльність релігійних різних конфесій на основі їхніх догматичних, інституційних особливостей та конкретної ідеологічної та релігійної політики, що важливо для майбутніх учителів та працівників освіти та культури.</p> <p>Основними завданнями є: вивчення та розкриття основних історичних векторів духовного розвитку християнства в Україні;. концептуальні визначення засад християнської релігії та розрізняти їх особливості.</p> <p>У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - основні догмати християнської релігії; - характеристику християнської апологетики; - основні етапи становлення та розвитку християнства в Україні; - принципи організації та засади віри основних християнських Церков в Україні; - стан міжконфесійних взаємин на землях сучасної України <p>вміти:</p>	

- робити диференційований порівняльно-історичний аналіз канонічного статусу, рівня релігійної свідомості та богословської думки цих Церков;
- визначати їх місце і роль у вселенському християнстві на відповідному історичному відрізку часу;
- аналізувати історичні процеси, події і факти;
- інтерпретувати історичний матеріал, розглядати його у
всесвітньо-історичному контексті;
- формувати толерантне неупереджене ставлення до інших конфесій;
- розвивати здібності студентів, інтерес і повагу до історії, культури і традиції власної Церкви і Церков інших народів.

4. Програмні компетентності та результати навчання

4. Результати навчання (компетентності)

Інтегральна компетентність – на основі засвоєних знань, умінь і навичок із дисципліни “Історія України в ХХ столітті, здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в навчальних закладах середньої освіти та у процесі навчання за спеціальністю, що передбачає застосування теорій та методів історичної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов (C1).

Комунікативна – здатність письмово й усно спілкуватися (комунікувати) українською – державною мовою; користуватися вербальними і невербальними засобами передачі історичної інформації (усна відповідь, реферат, есе, доповідь на науково-звітній конференції ін.) (C2, C16).

Лінгвістична – здатність володіти іноземною мовою для пошуку і опрацювання іншомовних історичних праць і джерел (C3).

Інформаційно-цифрова компетентність – здатність до впевненого, а водночас критичного використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) для пошуку, обробки, аналізу, верифікації інформації із новітньої історії Центрально-Східної Європи (C4).

Соціальна і громадянська компетентність – здатність до міжособистісної взаємодії, вміння працювати в колективі й ефективно співпрацювати з учасниками навчального процесу; вміння попереджати і розв’язувати конфлікти, досягати компромісів; діяти громадсько і соціально відповідально і свідомо та з почуттям поваги до оточуючих, усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми (C6).

Навчання вчитись – здатність вчитися і спільно, і автономно, здатність до пошуку та засвоєння нових знань, набуття нових вмінь і навичок, організації навчального процесу (власного і колективного) під час самостійної роботи із дисципліни, підготовки проблемних питань, проектів, самостійне набуття нових компетентностей, а також здатність виявляти і творчо підходити до вирішення проблем, ухвалювати обґрунтовані рішення, генерувати нові ідеї, під час захисту проектів, прес-конференції, захисту проблемних питань брати відповідальність і виявляти ініціативу, визначати і наполегливо реалізовувати поставлені завдання і взяті обов’язки, вибудовувати свою навчальну траєкторію, оцінювати прогрес і результати навчання (C7).

Загальнокультурна компетентність (C8) – це здатність аналізувати й оцінювати найважливіші досягнення науки і культури України та народів Європи у першій половині ХХ ст., орієнтуватися в культурному та духовному контекстах державницьких ідеологій східноєвропейських суспільств; цінувати та поважати різноманітність та мультикультурність в світі (C8).

Екологічна компетентність і здоровий спосіб життя – це здатність на основі вивченого матеріалу (вплив кліматичних змін на розвиток сільського-господарства, міграції великих груп населення, міжетнічні конфлікти, посилення соціальних протиріч; проблеми індустріального розвитку, що завдав у ХХ ст. особливої шкоди довкіллю) усвідомлення ролі навколишнього середовища для життя і здоров’я людини, прагнення до

його збереження; здатність до здійснення професійної діяльності згідно з вимогами охорони праці й техніки безпеки; здатність і бажання дотримуватися здорового способу життя (залежність тривалості життя і здоров'я людини від способу життя, харчування, санітарних умов, вакцинації) На прикладі Першої та Другої світових воєн XX століття показати, що війни несуть загрозу існування не тільки для екології, а і для усього людства (C9).

Фахові (предметні) компетентності:

Здатність відтворювати базові історичні знання з спільної історії України та країн Європи новітнього часу, оцінювати нові відомості, факти, події та інтерпретації в контексті формування цілісної історичної картини Європи, необхідних для роботи в навчальних закладах середньої освіти (C10).

Здатність усвідомлювати та інтерпретувати вивчений матеріал з історії світових воєн першої половини XX століття для країн Центрально-Східної Європи у новітній час, формувати й науково аргументувати власну позицію, брати активну участь у дискусіях (C11).

Розуміти і застосовувати внутрі і міжпредметні зв'язки, мати синтетичне мислення (C12).

Здатність усвідомлювати та інтерпретувати вивчене, формувати й науково аргументувати власну позицію, брати активну участь у дискусіях (C6, C7, C11).

Здатність застосовувати знання, уміння і навички для розробки навчально-методичного забезпечення дисципліни, зокрема логічно-структурних схем ін. (C13).

Здатність володіти термінологією і науковою періодизацією (C15).

Здатність користуватися вербальними і невербальними засобами передачі історичної інформації (зокрема, презентаціями, картами, таблицями ін.) (C16).

Наявність системи знань основних теорій та концепцій сучасної історіографії, основних джерел із дисципліни, вміння їх критично аналізувати, дотримуючись принципів наукової об'єктивності й неупередженості (C17).

Здатність порівнювати й оцінювати діяльність історичних осіб із позиції загальнолюдських та національних цінностей; визначати роль людського фактора в історії, розкривати внутрішні мотиви й зовнішні чинники діяльності історичних осіб, соціальних груп (C18).

Здатність до усвідомлення призначення професійної діяльності вчителя історії і суспільствознавчих предметів (C21).

Здатність на основі вивченого матеріалу (зокрема, про процеси формування та діяльності політичних партій, боротьбу за розширення ролі демократичних і парламентських інституцій, дисидентський рух), ефективно реалізовувати громадянські права та обов'язки (C22).

Формувати економічну грамотність і підприємливість на основі вивчення економічних питань історії Центрально-Східної Європи у новітній час. (C23).

Здатність, на основі вивчення історії спільної історії України та країн Європи у новітній час, формувати високу історичну й громадянську свідомість, національну гідність та історичну національну пам'ять, вміння використати на практиці здобуті знання із дисципліни з метою проведення патріотичного виховання серед молоді (C24).

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни 90 год

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	12
семінарські заняття	18
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс	Нормативний /
---------	---------------	------	---------------

		(рік навчання)	Вибірковий			
2		1	Вибірковий			
Тематика курсу						
Тема	кількість год.					
	Денна форма			Заочна форма		
	лекції	семінари	самостійна робота	лекції	семіна- ри	самостійна робота
Тема 1. Джерела та історіографія до вивчення історії церковного життя в Україні в ХХ-ХХІ ст.	1		4	2		6
Тема 2. Основні догми та відмінності християнських конфесій в Україні. (католики, православні, протестанти)	1	1	4			8
Тема 3. Церковна політика російського самодержавства на українських землях на початку ХХ ст.		1	4			8
Тема 4. Греко-Католицька Церква в культурно-національному відродженні українців Галичини в в першій половині ХХ століття. А.Шептицький.	2	1	4	1		8
Тема 5. Церковне життя в Україні в роки Першої світової війни та відродження української державності . Діяння Всеукраїнського Православного Собору. Утворення УАПЦ .	1	1	4		1	6
Тема 6. Релігійна політика радянської влади та атеїстична пропаганда в Україні у 20-30-х роках ХХ ст.		1	4	1		6
Тема 7. УГКЦ в період заборони та репресій. Діяльність Церкви у підпіллі. Питання патріархату. Й Сліпий.	1		4			4
Тема 8. Особливості розвитку православ'я на Волині в період Другої Речі Посполитої.	2	1	2	1	1	6
Тема 9. Українські Церкви в роки Другої світової війни.		1	2	1	1	4
Тема 10. Релігійна політика сталінського режиму після Другої світової війни		1	2			4
Тема 11. Становище Церкви і релігії в Радянській Україні у 50-80-х рр. ХХ ст.		1	2			4
Тема 12. Церковно-релігійна ситуація в незалежній Україні	1	1	4	1		2

Тема 13. Протестанські Церкви в незалежній Україні.	1		4			2
Тема 14. Православні Церква в незалежній Україні. Томос.	2	1	4		1	4
Тема 15. Відродження та розвиток Української Греко-Католицької Церкви.	1	2	2		1	4
Тема 16. Церкви в Україні в період російсько-української війни	1	2	2	1	1	4
Індивідуальне завдання			10			10
Усього годин	14	16	60	4	6	80

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	100 бальна – (шляхом накопичення балів протягом семестру) Поточний контроль 0-50 балів; Самостійна робота 0-30 балів; Індивідуальне завдання 0-20 балів.					
	100 бальна					
	Поточне тестування та самостійна робота					Сума балів з навчальної дисципліни
	Модуль 1		Модуль 2			
	Змістовий модуль 1 поточний контроль	Змістовий модуль 2 Самостійна робота	Змістовий модуль 3 Індивідуальне науково-дослідне завдання			
	Теми 1-10	Теми 1-10	Теми 10-16			
	50	30	20			
	100					
	Підсумкова оцінка з дисципліни у стобальній шкалі переводиться у національну шкалу та ECTS за такою схемою					
	Шкала оцінювання для заліку					
університетська	національна				шкала ECTS (ECTS)	
90 – 100	зараховано				A	
80-89					B	
70-79					C	
60-69					D	
50-59					E	
26-49	Не зараховано				FX	
1-25					F	
Семінарські заняття	Поточні оцінки 2, 3, 4, 5, які можуть отримати під час семінарських занять (або тестування в системі дистанційного навчання) сумуються і розраховується середнє арифметичне (із заокругленням до десятих). Поточне тестування по окремих темах може проводитись у системі дистанційного навчання – результат відображається у відсотках, максимум 100%.					

Середній бал за поточний контроль переводиться у 50 бальну шкалу.

Оцінка	Умови отримання оцінки
<p style="text-align: center;">5 «відмінно»</p>	<ul style="list-style-type: none"> - повний, правильний, послідовний, зв'язний, обґрунтований виклад питання, що супроводжується правильними прикладами; - все, що викладається повинно свідчити про глибоке розуміння і орієнтацію в явищах і процесах, що вивчаються; - правильні і вичерпні відповіді на додаткові питання викладача, що мають мету з'ясувати ступінь розуміння студентом матеріалу, що ним викладається.
<p style="text-align: center;">4 «добре»</p>	<ul style="list-style-type: none"> - студент дає правильний, повний виклад змісту підручника і матеріалу, поданого викладачем, але на додаткові контрольні питання, які ставить викладач для з'ясування глибини розуміння і вміння орієнтуватися в явищах і процесах, відповідає лише з деякою допомогою викладача чи колег; - при правильному і в цілому зв'язному викладі матеріалу, студент припускає у відповіді неточності, які виправляє сам або при першому зауваженні викладача; - недостатньо вичерпні відповіді на додаткові запитання викладача.
<p style="text-align: center;">3 «задовільно»</p>	<ul style="list-style-type: none"> - студент виявляє знання і розуміння основного навчального матеріалу, що розглядається, але під час відповіді допускає суттєві помилки і усвідомлює їх тільки після повторної вказівки викладача; - відповіді на запитання дає не одразу, а тільки після деякого напруження пам'яті, при чому відповіді нечіткі; - не в змозі без допомоги викладача вивести співвідношення з іншими проблемами дисципліни, що вивчається; - допускає грубі помилки або зовсім пропускає матеріал і частково виправляє ці помилки тільки після вказівки викладача; - студент виявляє незнання більшої частини навчального матеріалу, нелогічно і невпевнено його викладає, у відповіді мають місце заминки і перерви, не може пояснити проблему, хоча і розуміє її; - викладає матеріал не достатньо зв'язно і послідовно.
<p style="text-align: center;">2 «незадовільно»</p>	<ul style="list-style-type: none"> - студент припускається грубих помилок при викладі матеріалу і не виправляє ці помилки навіть при вказівці на них викладача; - виявляє повне незнання і нерозуміння навчального матеріалу і як наслідок цього - повна відсутність навичок як в аналізі явищ, так і у подальшому виконанні практичних завдань.

<p>Самостійна робота</p>	<p>Студент опрацьовує питання, що призначені для самостійного вивчення і для контролю за самостійною роботою (КСР) проходить тестування в системі дистанційного навчання (25 тестових питань, дві спроби – кращий результат). Результат відображається у відсотках, максимум 100%, при виставленні в журнал множиться на коефіцієнт 0,3. Максимальна оцінка за тестування становить 30 балів.</p>
--------------------------	---

<p>Вимоги до письмової роботи</p>	<p>Вивчення дисципліни передбачає обов'язкове виконання індивідуального завдання (ІЗ).</p> <p>Індивідуальні завдання (ІЗ) виконується і друкується на окремих аркушах формату А4 обсягом до 3 сторінок (або у вигляді презентації до 5 слайдів з вказанням назви завдання, шифру групи та прізвища виконавця). Розподіл завдань здійснює викладач в межах групи або лекційного потоку (згідно порядкового номеру чи іншим способом (координатор староста).</p> <p>Розподіл завдань здійснює викладач в межах групи або лекційного потоку (згідно порядкового номеру чи іншим способом (можна використати метод роботи в малих групах), координатор староста,</p> <p>Оформляють ІЗ у вигляді презентації за допомогою інструментів Power Point, Prezi, Canva чи ін. (захист відбувається на останньому практичному занятті, презентація надсилається викладачу на електронну пошту).</p> <p>Максимальна кількість балів за ІЗ становить 20 балів.</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Студент повинен набрати не менше 50 балів у сумі за три змістові модулі: ЗМ 1. Поточний контроль (1-50 балів). ЗМ 2. Самостійна робота (1-30 балів). ЗМ 3. Індивідуальне науково-дослідне завдання (1-20 балів).</p> <p>Якщо студент набрав менше 50 балів. Дозволяється, як виняток, з дозволу декана факультету за заявою, погодженою з кафедрою теоретичної і прикладної економіки, одноразове виконання студентом додаткових видів робіт з навчальної дисципліни (відпрацювання пропущених занять, перескладання змістових модулів, виконання індивідуальних завдань тощо) для підвищення оцінок за змістові модулі.</p>
<p>Підсумковий контроль</p>	<p>Підсумковою формою контролю є залік, який виставляється як сума балів за модулями.</p> <p>Студентам, які мають з навчальної дисципліни оцінку від 1 до 49, були недопущені або не з'явилися на залік, дозволяється ліквідувати академічну заборгованість відповідно до графіку ліквідації академзаборгованості за встановленими правилами.</p> <p>В умовах карантину чи військового стану ідентифікація здобувача вищої освіти відбувається з використанням програми ZOOM.</p> <p>Повторне складання заліку допускається не більше двох разів з кожної дисципліни:</p> <p>один раз викладачеві (талон №2) тестування в системі дистанційного навчання + усне опитування відповідно до програмових вимог, другий – комісії (талон №3) реалізується виключно у тестовій формі з використанням організаційно-технологічних процесів.</p> <p>Якщо студент не склав навчальну дисципліну за талоном 3, дозволяється повторне вивчення навчальної дисципліни впродовж наступного семестру (планується за рахунок власного часу студента і не фінансується з бюджетних коштів).</p>
<p>7. Політика навчальної дисципліни</p>	
<p>Студентам, які мають з навчальної дисципліни оцінку від 1 до 49, були недопущені або не з'явилися на екзамен, дозволяється ліквідувати академічну заборгованість відповідно до графіку ліквідації академзаборгованості за встановленими правилами.</p> <p>Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення в університеті https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/.</p> <p>Відвідування занять є важливою складовою навчання. Дозволяється вільне відвідування лекцій. Пропуски практичних занять відпрацьовуються в обов'язковому</p>	

порядку на консультаціях, при цьому оцінка не ставиться, а нб округляється.

Результати неформальної освіти можуть зараховуватись відповідно до Положення про порядок зарахування результатів неформальної освіти в університеті.

8. Рекомендована література

1. Пилипів І. В. Греко-католицька церква в суспільно-політичному житті Східної Галичини (1918–1939 рр.) : монографія / І. В. Пилипів. – Тернопіль : Економічна думка ТНЕУ, 2011. – 440 с.:
2. Пилипів І. Станіславська (Івано-Франківська) єпархія УГКЦ крізь призму століть: історико-релігійний аспект : наукова монографія / І. Пилипів, І. Андрухів, О. Лисенко. – Надвірна : Надвірнянська друкарня, 2010. – 500 с.
3. Пилипів І.В. Етноконфесійна ситуація в II Речі Посполитій (1918-1939 рр.)// З історії Українсько-Польських відносин другої половини XIX – початку XXI ст.: колективна монографія / (П.С.Федорчак, І.С.Цепенда, В.Л.Комар та ін.) ; за ред. П.С.Федорчака. – Івано-Франківськ: Вид-во Прикарпатського нац. ун-ту ім. Василя Стефаника, 2011.– С. 82-94
4. Пилипів І. В. Організаційна структура Греко-католицької церкви в Другій Речі Посполитій / І. Пилипів // Інтелігенція і влада : Громадсько-політичний науковий збірник. Серія: Історія. Вип. 28. – Одеса : Астропринт, 2013. – С. 86 – 98.
5. Пилипів І., Лисенко О. Чому Греко-католицька церква стала головним ворогом Москви і як Кремль розправився з нею? // ПЕРЕЛОМ: Війна Росії проти України у часових пластах і просторах минувшини. Діалоги з істориками. У 2-х кн. – Кн. 2 / Відп. ред. В. Смолій; Упоряд.: Г. Боряк, О. Ясь. НАН України. Інститут історії України. – Київ: Інститут історії України, 2022. - С. 968-974. Шлях доступу: <http://resource.history.org.ua/item/0016980>

Викладач: професор кафедри історії України і методики викладання історії Пилипів І.В.